

BUTTONARIUM
OGÓLNOPOLSKA
@ KOLEKCJA GUZIKÓW

www.buttonarium.eu

Karta katalogowa guzika btrm007378

Dane szczegółowe

Właściciel: **Sort Vokter**
Kraj: **Polska**
Okres historyczny: **II Rzeczpospolita (Polska)**
Znaleziono: **b.d.**
Materiał awersu: **mosiądz**
Materiał rewersu: **g.jednorodny**
Wykończenie: **brak**
Sygnowanie: **GRABSKI**
Wytwórca: **GRABSKI Br. (Łódź)**
Średnica: **brak danych**
Typ uszka: **drut**
Rant: **●-|-**
Profil: **(- jednowarstwowy, wypukły**

Występujące elementy

Przeznaczenie

- szlachecki

Ostatnia aktualizacja: **2016-08-27 13:55**

Plik wygenerowano ze strony www.buttonarium.eu 2026.06.25

Opis guzika btrm007378

Polski guzik liberyjny - polskiej produkcji (herb bez tarczy herbowej)

© buttonarium.eu

Awers przedstawia polski herb szlachecki Jelita bez tarczy herbowej, na obrzeżu guzika występuje pojedynczy, wypukły rant.

 [Wikipedia.pl - Jelita \(herb szlachecki\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Jelita_(herb_szlachecki))

Rewers sygnowany: B. GRABSKI ŁÓDŹ.

Przeznaczenie i datowanie - ogólnie

Guziki liberyjne spotykano tylko przy niektórych typach liberii. Można przypuszczać, że szykowne guziki liberyjne zdobyły przede wszystkim barwne liberie paradne, i to jedynie reprezentacyjnej służby dworskiej, które czasami noszone były tylko na wyjątkowe okazje. W Europie barwne liberie paradne, zdobione szykownymi i cennymi guzikami, zaczęły być modne w II połowie XVIII wieku, a w XIX wieku były już stosunkowo popularne. Postęp techniczny spowodował obniżkę cen guzików, co wpłynęło na większą ich dostępność, a co za tym idzie i popularność. Liberie były w powszechnym użytku do wybuchu I wojny światowej, a gdzieś tam aż do wybuchu II wojny. Do czasów współczesnych liberie przetrwały w renomowanych hotelach, kasynach, klubach, restauracjach itp. Więcej informacji na temat liberii można znaleźć w artykule: www.buttonarium.eu - [Guziki liberyjne, zbiór informacji](#)

Podstawowe rodzaje guzików liberyjnych:

- guziki z herbem wraz z różnymi jego elementami: godłem heraldycznym, tarczą herbową, koroną rangową, klejnotem, zawołaniem, orderem, dewizą oraz trzymaczami;
- guziki z samym godłem heraldycznym;
- guziki z monogramem (prostym lub złożonym) z koroną lub bez korony rangowej;
- guziki z samą koroną rangową.

Ciekawostka

Warto też wspomnieć o guzikach liberyjnych w wersji małżeńskiej. Na takich guzikach umieszczano najczęściej herby dwóch rodów, z których pochodzili małżonkowie, często zaznaczając pozycję każdej z rodzin poprzez dodanie odpowiedniej korony rangowej. Spotyka się również guziki na których zamiast herbów dwóch rodzin umieszczono monogramy wraz z przynależnymi im koronami rangowymi.

Źródła

- [Podobne guziki na stronie Buttonarium Polska](#) - guziki z herbem na tarczy herbowej
- [Podobne guziki na stronie Buttonarium Polska](#) - guziki z herbem bez tarczy herbowej
- [Podobne guziki na stronie Buttonarium Polska](#) - guziki z monogramem i koroną rangową
- [Podobne guziki na stronie Buttonarium Polska](#) - guziki z monogramem bez korony rangowej
- [Podobne guziki na stronie Buttonarium Polska](#) - guziki z samą koroną rangową
- [Podobne guziki na stronie Buttonarium Polska](#) - guziki w wersji małżeńskiej
- [GUZIKI LIBERYJNE KATALOG, Elbląg 1988](#)
- [Zajchowski Zb. - Guziki herbowe . cz.1, Elbląg 2008](#)
- [Zajchowski Zb. - Guziki herbowe . cz.2, Elbląg 2013](#)
- www.buttonarium.eu - [Guziki liberyjne, zbiór informacji](#)

Wytwórca: GRABSKI Br. (Łódź)

Bronisław Grabski (1891-1969), w 1921 roku założył zakłady przemysłowe produkujące m.in. guziki. Zakłady te mieściły się w Łodzi na ul. Zakątnej 59/61. Grabski był jednym z głównych producentów guzików dla Wojska Polskiego w okresie II Rzeczypospolitej (ok. 40 mln. szt.), artykułów strzeleckich, wyszkoleniowych, sprzętu do konserwacji broni, artykułów grawerskich (odznaki), artykułów fibrowych i skórzanych, hafciarskich i pasmanteryjnych oraz wszelkiego ekwipunku mundurowego i taborowego.

Ciekawostki

- W *Spisie abonentów Sieci telefonicznych Państwowych i Koncesjonowanych w Polsce (z wyjątkiem m. st. Warszawy) na 1939 r.*^[1], na stronie 946 podano adresy i numery telefonów Bronisława Grabskiego:
  - do zakładu: ul. Pogonowskiego 59/61, tel. 1 38 53
  - mieszkania: ul. Kopernika 6, tel. 1 61 83^[2].
- W 1936 roku zmieniono nazwę ulicy z Zakątnej na ulicę kapitana Stefana Pogonowskiego^[3] - bohatera wojny polsko-radzieckiej 1920 roku. W 1945 roku, z powodów politycznych, musiano powrócić do nazwy Zakątna, ale za to w 1993 roku ponownie przywrócono nazwę kpt. Pogonowskiego^[4].
- Oprócz sygnatur, na rewersie pojawiał się niekiedy rok produkcji (poniżej uszka), czasami był to pełny rok (np. 1934), a czasami tylko dwie ostatnie cyfry (np. 39). Powyżej uszka umieszczano kolejny numer matrycy - najczęściej w lustrzanym odbiciu.
- Na podstawie zarządzenia Przewodniczącego Miejskiej Komisji do spraw upaństwowienia przedsiębiorstw na m. Łódź z dnia 25 października 1946 r. ogłoszonego w Dzienniku Urzędowym Zarządu Miejskiego w Łodzi Nr. 10, poz. V. z dnia 18 grudnia 1946 r. zakłady Bronisława Grabskiego przeszły na własność państwa^[5], po jakimś czasie przemianowano je na Łódzkie Zakłady Przemysłu

Guzikarsko-Galanteryjnego. Początkowo używano starych matryc rewersów, co za tym idzie na guzikach widniały jeszcze sygnatury Grabskiego, później zmieniono sygnatury na ŁZG wraz z kolejnym numerem matrycy - najczęściej w lustrzanym odbiciu (patrz: [ŁZG](#))

Źródła

^[1] [Spis abonentów Sieci telefonicznych Państwowych i Koncesjonowanych w Polsce \(z wyjątkiem m. st. Warszawy\) na 1939 r.](#)

^[2] [Pozycja ^{\[1\]} - strona 946](#)

^[3] [Wikipedia.pl - Stefan Pogonowski](#)

^[4] [Wikipedia.pl - Polesie \(dzielnica Łodzi\)](#)

^[5] [MONITOR POLSKI. Dziennik urzędowy RP. Warszawa, dnia 30 kwietnia 1948 r. - strona 6, pozycja 246](#)

[Polskie guziki wojskowe w XX wieku - Katalog z wystawy, Elbląg 1988](#)

Przy opracowaniu opisu wykorzystano informacje od użytkowników oraz wnioski z analizy guzików w Buttonarium.

*Jeśli chciałbyś coś dodać do tego opisu, to napisz poniżej komentarz. **Nie zapomnij podać źródeł tych informacji.***

Ostatnia aktualizacja: **2017-11-15 08:38**

Plik wygenerowano ze strony www.buttonarium.eu 2026.06.25